

LATVIJAS BIŠKOPIBAS PROGRAMMA
2011. – 2013. g.

SATURS

I. Nozares vispārīgs raksturojums	3
II. Biškopības nozares struktūras izpētes dati	4
III. Pasākumi programmas realizēšanai	8
IV. Programmas finansējuma sadalījums.....	11
V. Programmas izstrāde	13
VI. Programmas uzraudzība un novērtēšana.....	13

I. Nozares vispārīgs raksturojums

Bišu kopšana Latvijā ir sena un tradīcijām bagāta nodarbošanās, bet biškopība - viena no mūsdienu lauksaimnieciskās ražošanas nozarēm.

Ļoti nozīmīgs ir bišu devums entomofilo augu apputeksnēšanā. Medus bite *Apis mellifera* ir viens no galvenajiem kukaiņiem apputeksnētājiem un šo bišu loma lauksaimniecības kultūraugu apputeksnēšanā ir bieži vien neaizvietoājama.

Pieaugot lauksaimnieciskās ražošanas apjomiem, palielinoties monokultūru audzēšanai un pesticīdu lietošanai, samazinās biškopībai labvēlīgās teritorijas un iet bojā savvaļas apputeksnētāji, kas būtiski palielina biškopju pārraudzīto bišu saimju lomu ne tikai kultūraugu apputeksnēšanā, bet arī visas ekosistēmas dzīvotspējas uzturēšanā kopumā.

Medus bišu eksistenci Latvijā nu jau vairāk nekā 30 gadus apdraud bišu slimība – parazīts – ērce *Varroa destructor*. Būtībā tā ir ārkārtas situācija, jo šis nav medus bišu dabiskais parazīts. Ērces uz medus bitēm parazitē salīdzinoši nesēn – no pagājušā gadsimta vidus. Mūsu bitēm nav dabiskās evolūcijas ceļā izveidojušies aizsardzības mehānismi pret šo parazītu, tādēļ bišu saimes bez cilvēka palīdzības ir lemtas bojāejai.

Biškopju darbs apstākļos, kad praktiski visas bišu saimes ir slimas, kļūst aizvien sarežģītāks – pieaug saimes kopšanas izdevumi, palielinās darba laika patēriņš. Minētais, kā arī ārstniecības līdzekļu iegāde un saimju pazeminātā produktivitāte, paaugstina produkcijas pašizmaksu un samazina dravas ienākumus. Neskatoties uz to visu biškopība kļūst aizvien populārākā, palielinās biškopju amatieru skaits, bet diemžēl samazinās vidējā līmeņa biškopju skaits.

Taču apmēram 80% no augiem uz Zemes ir entomofīli. Tas nozīmē, ka to apputeksnēšanai ir nepieciešami kukaiņi. No kukaiņiem apmēram 4/5 augu apputeksnē tieši medus bites. Reālo bišu devumu šajā jomā naudas izteiksmē aprēķināt grūti, tomēr tas ir mēģināts. Tā, pēc daudzu zinātnieku domām, biškopības netiešās produkcijas kopapjoms vidēji ir 10 reizes lielāks nekā tiešās ražotās produkcijas apjoms, jeb citiem vārdiem sakot, novērtējot biškopības devumu apputeksnēšanā, ražas pieaugums ir desmitkārt lielāks nekā saražotā medus un citu biškopības produktu vērtība. Dažu valstu speciālisti norāda pat uz vēl lielāku biškopības ieguldījumu tautsaimniecībā. Tā piemēram, ir valstis, kas uzskata, ka bites ir ļoti nepieciešamas vismaz deviņdesmit lauksaimniecības kultūraugu apputeksnēšanai un, pateicoties šo kukaiņu veikumam, ražas pieaugums gadā ir aptuveni 11,50 miljardu EUR vērtībā. Līdz ar to biškopības tiešās un netiešās produkcijas kopapjoma attiecība 1:50. Tas nozīmē, ka biškopības devums kultūraugu ražu pieaugumā piecdesmit reizes pārsniedz biškopības tiešās produkcijas ražošanas kopapjomu.

Neraugoties uz biškopības nozares vērienīgajiem apdraudējumiem, saglabājas arī tās attīstībai labvēlīgas iezīmes. Latvijas ģeogrāfiskais stāvoklis ir labvēlīgs augstvērtīga medus iegūšanai. Mērenā klimata zonas jaukto koku meži, kas mijas ar plašiem siliem, dabiskajām un palieņu pļāvām, krūmājiem,

purviem un virsājiem, ir lieliska nektāraugu mājvieta. Bet nektāraugu daudzveidība ir galvenais priekšnosacījums ievāktā medus kvalitātei. Bez tam, īsajā ziedēšanas laikā nektārs izdalās koncentrētāks un bagātāks ar bioloģiski aktīvām vielām.

Diemžēl ģeogrāfiskajam novietojumam raksturīgie klimatiskie apstākļi biškopības attīstību reizēm arī ļoti stipri kavē. Mitrais piejūras klimats ar valdošajiem ziemeļrietumu vējiem, kas lielāko tiesu sev līdzī nes lietainu laiku, traucē normālu bišu saimju attīstību un ienesuma izmantošanu. Vērojama liela klimatisko apstākļu mainība pat pāris simt kilometru robežās, sevišķi, ja salīdzina Latvijas austrumu rajonus un Vidzemes augstieni ar teritorijām Baltijas jūras piekrastē, valsts dienvidrietumos. Atšķirības pavasara un rudens iestāšanās laikā var sasniegt pat vairāk nekā divas nedēļas, un līdz ar to bišu saimju aktīvā sezona piekrastes rajonos var būt pat par mēnesi garāka nekā valsts kontinentālajā daļā.

Latvijai nav tradicionāli attīstītu biškopības reģionu; nozare ir vienlīdz labi attīstīta visā valsts teritorijā. Patiesais bišu saimju skaits valstī (LBB dati) jau vairākus gadus svārstās ap 62 līdz 74 tūkstošiem bišu saimju, un tas ir krietni vien mazāk, nekā to pieļauj Latvijas dabas resursi un bišu barības bāze. Tātad nozarei ir iespējas attīstīties.

Statistikas dati liecina, ka liela daļa bišu saimju (ap 40 %) ir Latvijas iedzīvotāju piemājas saimniecībās, kur dravošana notiek ļoti ekstensīvi un kur bišu saimes tiek turētas galvenokārt prieka pēc un lai radītu nelielus papildus ienākumus ģimenes budžetā. Šīs dravas ir nelielas – tajās nav vairāk par piecām līdz deviņām bišu saimēm, nereti to īpašniekiem nav speciālas izglītības biškopībā. Dravām nepieciešama papildu uzraudzība un aprūpe gan no valsts institūciju puses, gan biškopju sabiedrības, jo šo nelielo dravu īpašniekiem maz rūp viņu īpašumā esošo saimju veselība, un bieži vien tās kļūst par bīstamu lipīgo slimību infekcijas avotu apkārtējo dravu saimēm.

II. Biškopības nozares struktūras izpētes dati

Latvijas Biškopības biedrība 2010. gada sākumā veica biškopju aptauju, lai iegūtu datus biškopības nozares struktūras izpētei.

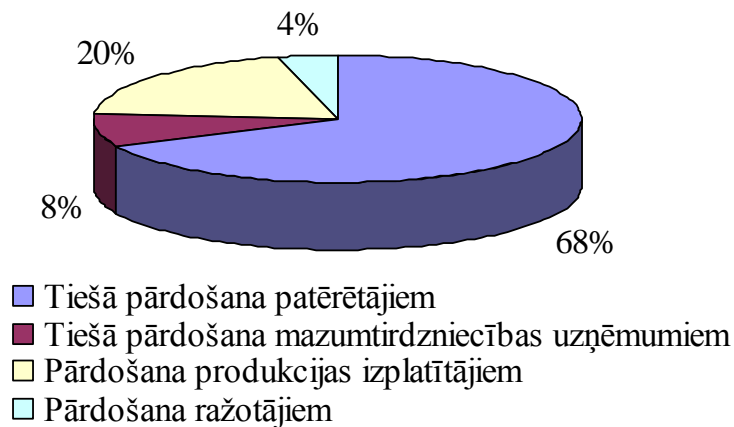
Kā rāda aptauja, 2009. gadā saimniecības atkarībā no bišu saimju skaita sadalījās šādi:

- ar 0 - 49 bišu saimēm – 83 %;
- ar 50 – 99 bišu saimēm – 11 %;
- ar 100 – 149 bišu saimēm – 3 %;
- profesionālās dravas ar vairāk nekā 150 saimēm – 3 %.

Veicot biškopju organizāciju biedru saimju statistisko uzskaiti un aptaujājot organizācijās neiesaistītos biškopjus, tika iegūts, ka tikai 55 % no valstī esošajiem biškopjiem ir reģistrējušies Valsts aģentūras „Lauksaimniecības datu centrā” (LDC), līdz ar to kopējais bišu saimju skaits 2009. gadā bija 64 133 saimes, no tiem reģistrētas LDC ir 35 273 bišu saimes. To apstiprina arī fakti:

- pieaug pieprasījums pēc instruktoru – konsultantu sniegtajām konsultācijām gan individuāli, gan organizēti semināru veidā;
- LBB biedru skaits, salīdzinoši ar 2009. gadu jau 2010. gada pirmajos trīs mēnešos pieaudzis par 15 % (kopējais biedru skaits uz 2010. gada 30. martu ir 1507 biškopji);
- pieaug interese par biškopības iemaņu apguvi un dravošanai nepieciešamā inventāra, t.sk., bišu saimju iegādi.

Ražotāja sekmes ir atkarīgas ne tikai no saražotā produkta apjoma un kvalitātes, bet arī no realizācijas vietas. No biškopju aptaujas rezultātiem secinām, ka lielāko daļu, jeb 68 % no savas saražotās produkcijas, biškopji realizē tiešā pārdošanā (tirgos, gadatirgos utt.), skat. 1.att.

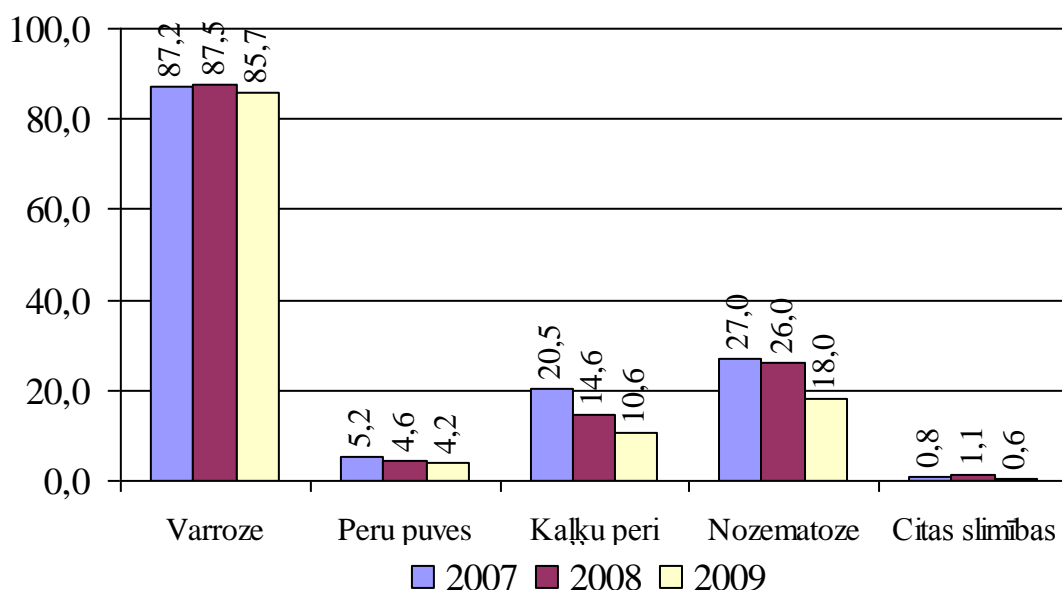
1. att. Medus realizācijas veidi Latvijā 2009. gadā

Daļa produkcijas (skat. 1.att.), aptuveni 20 % medus, tiek pārdota vairumtirdzniecības uzņēmumiem nefasētā veidā, savukārt 8 % no saražotās medus produkcijas tiek realizēti tiešā pārdošanā mazumtirdzniecības uzņēmumiem (veikaliem) un 4 % – pārtikas ražotājiem (konditorejām utml.).

Latvijā aktuālākā bišu slimība no oficiāli konstatētajām ir varroze, kura pirmoreiz Latvijā konstatēta 1977. gadā. Joprojām tā ir ekonomiski nozīmīgākā slimība, kas rada ekonomiskus, finansiālus un morālus zaudējumus Latvijas dravniecībai. Cīņu ar šo slimību sarežģī šīs slimības ierosinātāja *Varroa destructor* plēsonīgā daba un nenoregulētās parazīta (varras) un saimnieka (bites) attiecības, kā arī slimības apkarošanu sarežģī rezistences veidošanās pret pielietotajiem sintētiskiem varru ierobežošanas līdzekļiem un augstā reinvāzijas iespējamība. Līdz šim nav atrasts pietiekami efektīvs ārstniecības līdzeklis, ne arī dravošanas metode, lai slimību pilnībā likvidētu.

Varroze un uz tās fona ierosinātās pavadošās slimības, galvenokārt peru puves un dažādas vīrusu slimības, nodara kaitējumu nozarei gan tiešā veidā, gan arī pakārtoti: slimību ārstēšanai izmantotie veterinārmedicīnas preparāti, ja tos lieto nepareizi, nonāk biškopības produkcijā un to neglābjami piesārņo, graujot bišu produktu augsto prestižu sabiedrības acīs.

Aptaujas rezultāti uzskatāmi rāda (skat. 2. att.), ka varrozes izplatība Latvijā ir ievērojama: 2007. gadā 87,2 %, 2008. gadā 87,5 %, 2009. gadā 85,7 % no bišu slimībām ir bijusi varroze. Otra nozīmīgākā slimība Latvijas bitēm ir nozematoze 2007. gadā – 27,9 %, 2008. gadā – 26,0 %, 2009. gadā – 18,0 %. Mazāk konstatēti kaļķu peri – 2007. gadā – 20,5 %, 2008. gadā – 14,6 %, 2009. gadā – 10,6 %, bet Eiropas un Amerikas peru puve 2007. gadā ir novērota 5,2 %, 2008. gadā – 4,6 %, 2009. gadā – 4,2 % gadījumos no bišu slimībām. Citas slimības sastāda ap 1% visos aptaujātajos gados.

2. att. Bišu slimību izplatība 2007. - 2009. gadā

Ar gadiem slimību izplatība mainās un variē, un tas iespējams notiek iepriekšējās Latvijas biškopības nacionālās programmas dažādo pasākumu rezultātā, jo tiek organizēti izglītojošie semināri, demonstrējumi dravās, konsultantu sniegtas konsultācijas, tehniskā palīdzība – skābeņskābes un sublimatoru dalīšana u.c. pasākumi. Aptaujas rezultāti liecina, ka Latvijas biškopji labprāt arī turpmāk piedalītos semināros par varrozes un citu slimību ierobežošanu un iesaistītos pētījumos, lai pēc pāris gadiem uzzinātu, kādi ir efektīvākie varrozes ierobežošanas līdzekļi, kā arī vēlētos uzklaut konsultantu padomus. Pie tam biškopībā notiek biškopju paaudžu maiņa, visu laiku nāk klāt cilvēki, kas tikko uzsākuši šo nodarbošanos, līdz ar to viņiem nepieciešama kvalitatīva un profesionāla informācijas pasniegšana un pieejamība, lai sekmīgi nodarbotos ar savu hobiju vai jauno biznesu.

Pamatojoties uz aptaujāto biškopju sniegtajiem datiem 2009. gadā biškopības nozarē mainīgās izmaksas vienai saimei bija Ls 14,33 no tām varrozes apkarošanai tika iztērēti Ls 3,17 jeb 22 % no visām ražošanas izmaksām. Šis rādītājs ir augsts, līdz ar to svarīgi ir turpināt iesāktās varrozes ierobežošanas aktivitātes, tai skaitā, varrozes apkarošanas līdzekļu dalīšanu biškopjiem, lai varētu rast risinājumu mainīgo izmaksu samazināšanai, samazinot varrozes ierobežošanas pasākumu izdevumus.

Biškopības nozares struktūras izpētes kopsavilkums

1. Bišu saimes un biškopji	
Profesionālo biškopju bišu saimes:	23 310
Bišu saimju kopskaits:	64 133
Profesionālie biškopji (a):	105
Visu biškopju kopskaits:	3700
2. Tirgus struktūra	
Ražošana (b):Tiešā pārdošana patērētājiem:	68 %
Tiešā pārdošana mazumtirdzniecības uzņēmumiem:	8 %
Pārdošana sagatavošanai tirgum/vairumtirgotājiem:	20 %
Pārdošana ražotājiem:	4 %
Imports:	
Pārdošana vairumtirgotājiem:	0 %
Sagatavošanai tirgum:	0,5 %
Rūpniecībai:	0 %
Eksports:	0 %
3. Realizācijas cenas	
Ražošana (b): Tiešā pārdošana patērētājiem:	4,31 EUR / kg
Tiešā pārdošana mazumtirdzniecības uzņēmumiem:	4,30 EUR / kg
Pārdošana sagatavošanai tirgum/vairumtirgotājiem:	2,43 EUR /kg
Pārdošana ražotājiem:	2,85 EUR /kg
4. Ražošanas izmaksas un izmaksas sagatavošanai tirgum	
Nemainīgās izmaksas vienai saimei:	7,00 EUR
Mainīgās izmaksas vienai saimei:	20,39 EUR
ietverot sīkāku izmaksu dalījumu, ja iespējams:	
- varrozes apkarošanas izmaksas:	4,51 EUR
- ziemas barošana:	14,89 EUR
- iesaiņošana (trauki):	0,90 EUR
- ganību maiņa:	nav informācija
5. Medus kvalitāte	
Specifiski sertifikāti: Padomes regula (EEK) Nr. 2082/92	nav
Izcelsmes apzīmējums (nosaukums): Padomes regula (EEK) Nr. 2081/92	nav
Ģeogrāfiskā norāde: regula (EEK) Nr. 2081/92	nav

III. Pasākumi programmas realizēšanai

Programmas mērķis ir uzlabot biškopības produktu ražošanas un tirdzniecības vispārējos nosacījumus, kā arī samazināt varrozes invāziju un ar to saistītās slimības Latvijas dravās.

Programmā paredzēti pasākumi saskaņā ar 2007. gada 22. oktobra Padomes regulas (EK) Nr. 1234/2007 ar ko izveido lauksaimniecības tirgu kopīgu organizāciju un paredz īpašus noteikumus dažiem lauksaimniecības produktiem (“Vienotā TKO regula”) 106. pantu.

Programmas mērķa sasniegšanai ir veicami šādi pasākumi:

1. Tehniskais atbalsts biškopjiem un biškopju grupām.

Mērķis ir palielināt medus ražošanas efektivitāti un uzlabot apstākļus, lai paaugstinātu biškopības produkcijas kvalitātes un nekaitīguma rādītājus, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes Eiropas Kopienas izcelsmes biškopības produktiem.

Programmas darbības laikā tiks aktualizētas vadlīnijas biškopības produktu ražošanai atbilstoši ES un nacionālas likumdošanas izmaiņām. Latvijas Biškopības biedrība nodrošinās to pieejamību atsevišķiem biškopjiem, biškopju asociāciju biedriem un biškopju grupām.

Lai palielinātu ražošanas efektivitāti pielietojot labākus paņēmienus biškopji ir jānodrošina ar zināšanām un informāciju par dravošanu. Tehniskās palīdzības ietvaros tiks organizētas teorētiskās un praktiskās apmācības par audzēšanas darbu biškopjiem, instruktoriem, pētniekiem un brīvprātīgiem instruktoriem.

Tehniskās palīdzības ietvaros biškopji varēs saņemt konsultācijas no biškopības instruktoriem, pētniekiem un brīvprātīgajiem instruktoriem. Biškopības instruktoru galvenās darbības jomas ir bišu saimju īpašnieku praktiska mācīšana, saimju klīniskā apskate, iespējamo bišu slimību konstatēšana un ārstēšana, padomu sniegšana bišu barības bāzes pilnveidošanā un kultūraugu apputeksnēšanā, ieteikumi dravai vispiemērotākās vietas izvēlei un izvietojumam, praktiski padomi bišu saimju kopšanā, pavairošanā, biškopības produkcijas ieguvē, tās pirmapstrādē un sagatavošanā realizācijai, kā arī ekonomiskie aprēķini rentablas biškopības izveidošanai, atbilstoša biškopības inventāra, stropu tipu un telpu izvēle, kas būtu piemērotas biškopības nozares attīstībai. Instruktoru sagatavošana un nodrošināšana ar nepieciešamajiem darba apstākļiem, materiāliem, aprīkojumu un transportu rada iespēju konsultēt biškopjus visā Latvijā.

Notiks biškopības instruktoru mācības, lai ierobežotu slimību izplatību, tādējādi samazinot ārstniecības līdzekļu lietošanu un atliekvielu daudzumu produkcijā. Programmas darbības laikā plānoti mācību semināri instruktoriem, brīvprātīgiem instruktoriem, pētniekiem un atbildīgajiem par biškopju grupām vai kooperatīviem par tematiku, kas skar varrozes un ar to saistīto slimību apkarošanu, Latvijas un Eiropas Savienības normatīvo aktu prasības un kopējās lauksaimniecības politikas tendences attiecībā uz biškopību, medus ražošanas

apstākļu uzlabošanas iespējas, lai uzlabotu medus kvalitāti un nekaitīgumu, kā arī audzēšanu un slimību profilaksi, savākšanas un iesaiņošanas apstākļus, transportēšanu, tirgdarbību. un citas tēmas, kas saistītas ar biškopības nozari un ir nepieciešamas programmas mērķa sasniegšanai.

Semināri biškopju profesionālai attīstībai paredzēti arī biškopjiem, kuri nav Latvijas Biškopības biedrības biedri. Semināru tematika ir varrozes un ar to saistīto slimību apkarošana un citi jautājumi, kas saistīti ar biškopības nozari un ir programmas mērķa sasniegšanai nozīmīgi.

Seminārus paredzēts organizēt visos Latvijas reģionos pēc iespējas tuvāk biškopjiem, lai piesaistītu maksimāli daudz interesentu, jo tieši mazo dravu īpašnieki tos nespēj apmeklēt, ja seminārs notiek tālu no dzīves vietas, bet daudzās mazajās dravās joprojām dravo biškopji, kuriem ir nepietiekamas zināšanas par bišu slimību apkarošanu vai arī nav iespējas sekot līdzī jaunākajai informācijai un inovācijām biškopībā.

Programmas darbības laikā tiks organizēti valsts mēroga un reģionāli semināri, konferences, kongresi un kursi. Biškopji, instruktori, brīvprātīgie instruktori, programmā iesaistītais personāls un atbildīgie par grupām vai kooperatīviem piedalīsies reģionālajos un starptautiskajos kongresos, konferencēs, semināros unursos. Kongresu, konferenču, semināru un kursu apmeklējuma galvenais uzdevums ir apmācīt personālu, instruktorus, brīvprātīgos instruktorus, pētniekus, biškopjus un atbildīgos par grupām vai kooperatīviem.

2. Varrozes apkarošana.

Varroze ir nozīmīgākā bišu slimība un ekonomiski rada vislielākos zaudējumus biškopībai. Labākus rezultātus cīņā ar šo parazītu, mazinot izmaksas un ekonomiskos zaudējumus iegūst tad, ja biškopji izprot un novērtē šīs slimības nopietnību, kā arī izprot ierobežošanas pasākumu nozīmi un prot tos pielietot. Biškopības programmas ietvaros biškopji saņems informatīvu, konsultatīvu un materiālu atbalstu varrozes un saistīto slimību apkarošanai, bet programmas ietvaros nav paredzēts finansiāls atbalsts biškopjiem varrozes apkarošanai. Programmas galvenais uzdevums ir nodrošināt efektīvu informācijas sniegšanu biškopjiem, organizējot seminārus un nodrošinot konsultācijas, kā arī nodrošinot iespēju par brīvu izmantot varrozes apkarošanas iekārtas un nepieciešamās vielas varrozes apkarošanai. Šīs iekārtas un vielas būs pieejamas visiem biškopjiem atvēlētā finansējuma robežās.

Daudzi biškopji izmanto bioloģiskās metodes varrozes apkarošanai. Pašlaik ir izveidota jauna aparatūra un izstrādātas jaunas tehnoloģijas šo metožu izmantošanai, tādēļ tās ir jāpārbauda Latvijas apstākļos, lai varētu izstrādāt ieteikumus biškopjiem. Latvijā pieaug bioloģiskā dravošana, lai to popularizētu un veicinātu sekmīgu dravošanu, ir nepieciešams izstrādāt dravošanas metodes, kas būtu apkārtējai videi draudzīgākas, nodrošinātu patērētājiem drošus un kvalitatīvus biškopības produktus, bet varrozes novēršanā būtu pietiekami efektīvas. Lai mudinātu biškopjus arvien vairāk izvēlēties bioloģiskās metodes, ir nepieciešams turpināt šo metožu aprobācijas darbu un popularizēšanu,

demonstrējot dravās un semināros reālus pētījumu rezultātus, kas sasniegti Latvijas apstākļos.

Ar varrozi saistīto bišu slimību izplatības noteikšana ir apstiprinājusi, ka Latvijā ir sastopami varru pārnēsātie bišu vīrusi un tiem ir liela ietekme uz bišu saimes veselību, kā arī spēcīgas varrozes invāzijas gadījumā parādās arī problēmas ar citām infekcijas un invāzijas slimībām. Varrozes izplatīšanās veicina labvēlīgus apstākļus arī citu slimību uzliesmojumiem, tādēļ jāturpina diagnosticēt ar varrozi saistītos bišu vīrusus un noteikt šo vīrusu izplatību, kā arī jāveic citu saistīto slimību diagnostika un apkarošana, lai palīdzētu biškopjiem uzturēt spēcīgas un veselas dravas, kas samazina dažādu zāļu un ķīmisko vielu lietošanu un veicina tīru biškopības produktu ieguvu.

Varrozes un ar to saistīto slimību apkarošanas pētījumi tiks veikti sadarbībā ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes Veterinārmedicīnas fakultāti un Lauksaimniecības fakultāti, kā arī sadarbojoties ar atsevišķiem biškopjiem entuziastiem, kuri spēj nodrošināt pētījumiem atbilstošus apstākļus.

3. Pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos Kopienā.

Pasākumā paredzēts atbalsts bišu māšu audzēšanas veicināšanai medus bišu audzētājorganizācijās, bet nav paredzēts finansiāls atbalsts biškopjiem. Pasākuma ietvaros tiks izstrādātas rekomendācijas dažādu līmeņu biškopjiem, lai veicinātu bišu saimju nepārtrauktu atjaunošanos. Nodrošināta bišu māšu audzēšana, iepirkšana, ataudzēšana un novērtēšana, lai biškopjiem būtu pieejamas zināmas izcelsmes bišu mātes, kas samazinātu bišu zudumus. Pasākumu ieviesīs un nodrošinās medus bišu audzētājorganizācijas.

4. Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu lietišķās pētījumu programmas biškopības un biškopības produktu jomā.

Medus kvalitātes uzlabošanu var nodrošināt, ja ir zināmi noteikti fizikāli ķīmiskie rādītāji. Latvijā medus kvalitatīvo rādītāju kontrole tiek veikta, nosakot minimālās prasības atbilstoši Latvijas normatīvajiem aktiem par kvalitātes, klasifikācijas un marķējuma prasībām medum. Programmas ietvaros medus paraugiem noteiks ziedputekšņu sastāvu, antibiotiku un akaricīdu atliekvielas, smagos metālus un kvalitatīvos rādītājus. Par iegūtajiem pētījumu rezultātiem Latvijas Biškopības biedrība informēs medus ražotājus, tādējādi nodrošinot atgriezenisko saikni. No botāniskās izcelsmes izrietošo medus fizikāli ķīmisko īpašību analīžu veikšana ļaus biškopjiem iegūt precīzas ziņas par medus kvalitāti un līdz ar to labāk novērtēt savu produktu tirgū. Pasākumu realizācijā Latvijas Biškopības biedrība sadarbosies ar biškopjiem, biškopju asociāciju biedriem un biškopju grupām, Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātnisko institūtu „BIOR”, Latvijas Lauksaimniecības universitāti un Hohenheimas Universitātes Biškopības institūtu Vācijā, kas specializējas biškopības produkcijas atliekvielu pētījumos.

5. Ceļojošās dravniecības racionalizācijas pasākumi nav paredzēti

6. Pasākumi laboratoriju atbalstam, kurās veic medus fizikāli ķīmisko īpašību analīzes, nav paredzēti.

IV. Programmas finansējuma sadalījums

Saskaņā ar veiktajiem Latvijas Biškopības biedrības aptaujas rezultātiem, 2010.gada sākumā valstī bija 64 133 bišu saimes.

Kopējā summa nacionālās programmas realizācijai, ievērojot pašreizējos Eiropas Savienības nosacījumus un saimju skaitu Latvijā, ir 189892 Ls jeb 270192 EUR.

Pasākumi un finansējums 2011. gadā

Pasākums	Paredzamie izdevumi		
	Kopā EUR	50% Latvijas finansējums	50% ES līdzfinansējums
Tehniskais atbalsts biškopjiem un biškopju grupām Kursi, semināri, kongresi, konferences Biškopības instruktoru un biškopju mācības Tehniskā palīdzība biškopju biedrības biedriem un biškopju grupām Informācijas izplatīšana biškopjiem	135096	67548	67548
Varrozes apkarošana Dažādu varrozes apkarošanas preparātu un metožu pārbaudīšana Varrozes apkarošanas izmaksas	81058	40529	40529
Pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos Kopienā	27028	13514	13514
Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu lietišķās pētījumu programmas biškopības un biškopības produktu jomā Pētījumu analīžu izmaksas, paraugu savākšana, iepakošana un nosūtīšana, rezultātu apkopošana un publicēšana	27010	13505	13505
Kopā programmai	270192	135096	135096

Pasākumi un finansējums 2012. gadā

Pasākums	Paredzamie izdevumi		
	Kopā EUR	50% Latvijas	50% ES līdzfinansējums
Tehniskais atbalsts biškopjiem un biškopju grupām Kursi, semināri, kongresi, konferences Biškopības instruktoru un biškopju mācības	135096	67548	67548

Tehniskā palīdzība biškopju biedrības biedriem un biškopju grupām Informācijas izplatīšana biškopjiem			
Varrozes apkarošana Dažādu varrozes apkarošanas preparātu un metožu pārbaudīšana Varrozes apkarošanas izmaksas	81058	40529	40529
Pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos Kopienā	27028	13514	13514
Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu lietišķās pētījumu programmas biškopības un biškopības produktu jomā Pētījumu analīžu izmaksas, paraugu savākšana, iepakošana un nosūtīšana, rezultātu apkopošana un publicēšana	27010	13505	13505
Kopā programmai	270192	135096	135096

Pasākumi un finansējums 2013. gadā

Pasākums	Paredzamie izdevumi		
	Kopā EUR	50% Latvijas	50% ES līdzfinansējums
Tehniskais atbalsts biškopjiem un biškopju grupām Kursi, semināri, kongresi, konferences Biškopības instruktoru un biškopju mācības Tehniskā palīdzība biškopju biedrības biedriem un biškopju grupām Informācijas izplatīšana biškopjiem	135096	67548	67548
Varrozes apkarošana Dažādu varrozes apkarošanas preparātu un metožu pārbaudīšana Varrozes apkarošanas izmaksas	81058	40529	40529
Pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos Kopienā	27028	13514	13514
Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu lietišķās pētījumu programmas biškopības un biškopības produktu jomā Pētījumu analīžu izmaksas, paraugu savākšana, iepakošana un nosūtīšana, rezultātu apkopošana un publicēšana	27010	13505	13505
Kopā programmai	270192	135096	135096

V. Programmas izstrāde

Latvijā ir tikai viena biškopju profesionālā organizācija – Latvijas Biškopības biedrība, kurai ir nodaļas visos reģionos. Otra biškopju organizācija – Ogres Biškopības biedrība – darbojas Ogres novada ietvaros. Latvijā biškopju profesionālo organizāciju biedru īpašumā ir aptuveni ~ 80 % no visām valstī esošām saimēm.

Programmas izstrādē piedalījās:

- Zemkopības ministrija;
- Latvijas Biškopības biedrība;
- Ogres Biškopības biedrība.

Biškopjiem, kuri nav biškopju profesionālo organizāciju biedri, nacionālās programmas apraksts būs pieejams internetā: www.strops.lv, kā arī pie biedrības nodaļu pārstāvjiem.

VI. Programmas uzraudzība un novērtēšana

Latvijas Biškopības biedrība kā vienīgā valsts mēroga profesionālā biškopju organizācija ir atbildīga par biškopības programmas ieviešanu un realizāciju biškopības nozarē.

Savukārt Lauku atbalsta dienests ir atbildīgs par kontroli un pārbaudi uz vietas, kas tiek veikta ne mazāk kā 5% gadījumos no visiem pieteiktajiem pasākumiem. Kontroli nosaka 2007.gada 11.septembra Ministru kabineta noteikumi Nr.617 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu biškopībai, tā administrēšanas un uzraudzības kārtību”.

Pasākumi, kas tiek ieviesti saskaņā ar Latvijas biškopības programmu, nevar pretendēt uz tādiem pašiem pasākumiem, ko piedāvā Lauku attīstības programma 2007. – 2013. gadam.

Latvijā nav tieša valsts atbalsta biškopjiem.